

**Методика написання
поурочного плану-конспекту уроку
з трудового навчання**

Практичний посібник

ВСТУП

1. Витяг із листа МОН № 1/9-630 від 05.12.2014 р.

Календарне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо.

Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя.

Встановлення універсальних у межах навчального закладу, міста, району чи області стандартів таких документів є неприпустимим.

Строки їхнього зберігання вчителем також законодавчо не встановлені, а відтак вчитель самостійно приймає про це рішення.

2. Рекомендується враховувати:

У поурочному плані виправданими елементами є: дата, тема, мета, обладнання уроку.

В ньому відображаються основні питання змісту навчального матеріалу, форми, методи й прийоми його опрацювання, навчальні засоби та інші компоненти навчального процесу, які істотно впливають на досягнення мети уроку.

Структура поурочного плану залежить від типу уроку.

Досвідчені педагоги, які мають достатній досвід педагогічної роботи, вищу категорію, педагогічні звання, якісні показники в навчально-виховному процесі, методичні напрацювання з дозволу шкільної адміністрації (наказ або питання на педагогічній раді) можуть користатися поурочними планами, складеними за попередні роки (за умовою, що використовуються незмінні навчальні програми та підручники, вносячи в разі потреби відповідні доповнення і корективи.

3. Визначення

- 1 урок тривалістю 45 хвилин – урок;
- 2 уроки тривалістю по 45 хвилин кожен – заняття.

4. Найдоцільніші методи проведення занять:

(Метод – це засіб досягнення мети. Розрізняють словесні, наочні і практичні методи навчання)

- 1) При викладанні нового теоретичного матеріалу: розповідь, бесіда з поясненням, лекція, проблемні завдання, демонстрація, ілюстрація, демонстрація відео, робота з підручником та довідковою літературою, ділові, рольові, пізнавальні ігри, навчальні екскурсії;
- 2) Практична робота: вправи із застосуванням знань на практиці, мозковий штурм, творча або самостійна практична робота,

спостереження, особистий показ, індивідуальний та фронтальний інструктаж;

- 3) Заключна частина уроку: усне опитування, письмове опитування, діалог, самоконтроль, зауваження.

Орієнтовний шаблон плану-конспекту уроку з поясненнями

Урок № ...

Дата проведення

Тема уроку (заняття):

Мета уроку:

Мета – це прогнозований, наперед запланований результат діяльності, спрямованої на перетворення якогось об'єкта. В педагогічній діяльності об'єктом перетворення є діяльність учня, а результатом – рівень освіченості, розвитку і вихованості учня. Для досягнення мети необхідно продумати три найважливіші дидактичні завдання уроку: актуалізувати попередні знання, уміння, навички, безпосередньо пов'язані з темою уроку; сформувати в учнів нові поняття і способи дій; організувати застосування учнями знань і досвіду діяльності для формування у них нових умінь і навичок. Мета уроку обов'язково має враховувати головну освітню мету освітнього процесу – формування ключових компетентностей.

Мета має ставитись не відносно діяльності вчителя, а дітей. Тобто не вказувати на дії вчителя, а на передбачуваний кінцевий результат. Не правильне формулювання: «Розкрити учням поняття...», «Ознайомити учнів із об'єктами технологічної діяльності», «Розповісти про суть ...», «Навчити учнів ...», «Перевірити знання з теми ...».

Навчальна мета дає можливість здійснити ефективність уроку, провести його самоаналіз, оскільки вказує на кінцевий результат.

Мета уроку повинна бути лаконічною, зрозумілою і конкретною та виходити із теми уроку і орієнтуватися на кінцевий результат. Наприклад: формування умінь випилювання лобзиком фанери по криволінійному контуру. Початок мети формулюється дієсловом (наприклад: ознайомлення, формування, узагальнення, встановити ..., визначити..., розробити ..., розкрити ..).

Як правило, формулювання мети носить характер довготривалого часового проміжку. Наприклад, не сформувати умінь ..., а формування умінь ... На уроці (занятті) не доцільно планувати занадто великий об'єм завдань, а зосередитись на головному. При формулюванні мети, як правило не вказується

цільова група. Наприклад, формування умінь користування розміточним інструментом, а не формування умінь учнів користування розміточним інструментом).

Мета уроку визначає його тип і відповідно структуру.

Зразки формулювання мети уроку

Навчальна мета:

- аналізування недоліків, помилок при виконання практичної роботи (якщо учні робили типові помилки на минулих заняттях);
- відпрацювання навичок (роботи на швейній машині з електроприводом, роботи на токарному верстаті тощо);
- з'ясування наслідків
- забезпечення дотримання учнями санітарно-гігієнічних вимог, організації робочого місця, правил безпечної праці в навчальних майстернях під час виконання практичної роботи;
- забезпечення засвоєння знань про
- забезпечення засвоєння технології (наприклад, виконання шва «у підгин», обробки металу різанням, обробки і збереження харчових продуктів, токарної обробки деревини тощо);
- забезпечення оволодіння знаннями з теми...;
- закріплення загальнотрудових, загальновиробничих і спеціальних знань, вмінь і навичок;
- закріплення і вдосконалення знань, умінь і навичок;
- засвоєння і оволодіння досвідом передовиків і новаторів виробництва;
- засвоєння наукових, технічних, виробничих понять, законів, теорій, фактів, зв'язків;
- засвоєння термінології технологічних процесів;
- засвоєння учнями понять про
- ознайомлення учнів з істотними ознаками певних понять;
- продовження формування умінь
- розширення і поглиблення знань, умінь і навичок з
- сприяння засвоєнню знань учнями з теми...;
- сприяння засвоєнню матеріалу, як орієнтиру для розуміння характеристик об'єктів і явищ, що вивчаються;
- сприяння оволодінню вміннями ...;
- сприяння оволодінню правильними прийомами роботи з ... (або знаннями, які потрібні для виконання трудових прийомів);
- сприяння розумінню закономірностей
- сприяння розумінню залежності між
- сприяння усвідомленню суттєвих ознак понять, технологічних процесів...;

- сприяння усвідомленню технологічного процесу (вказати конкретно), теоретичного матеріалу про нього;
- сприяння формуванню і розвитку знань, умінь і навичок
- сприяння формуванню уявлень про
- створення умов для з'ясування взаємозв'язків між
- узагальнення знань з
- узагальнення знань учнів з ... (певної теми, розділу);
- формування вміння самостійно оцінювати результати роботи;
- формування вміння узагальнювати (систематизувати) знання про (наприклад, конструкційні матеріали, продукти харчування, принцип виготовлення тканини тощо);
- формування навичок збільшення продуктивності праці;
- формування поняття про (наприклад, певні об'єкти, процеси технологічної діяльності);
- формування системи знань, умінь і навичок на основі міжпредметних зв'язків з
- формування трудових умінь з ...;
- формування умінь застосовувати засвоєні знання для
- формування умінь і навичок з
- формування умінь перенесення знань та умінь в нову ситуацію;
- формування умінь та навичок самоконтролю.

Розвивальна мета:

- викликання позитивних емоцій від процесу пізнання нового;
- пробуджування інтересу до засвоєння нових знань, самостійного вирішення проблем;
- розвивання навичок отримання знань і умінь шляхом самостійної опрацювання джерел інформації;
- розвивання навичок самоконтролю;
- розвивати вміння навчальної праці (спостерігати, запам'ятовувати, планувати, здійснювати самоконтроль, працювати в оптимальному темпі, ...);
- розвивати вміння самостійно приймати рішення, вирішувати конфліктні ситуації;
- розвивати емоційну та волюву сфери (самостійність, уміння володіти собою, впевненість у власних силах, здатність переборювати труднощі);
- розвивати естетичний смак до художнього (естетичного) оформлення;
- розвивати моторні навички (точність рухів, їх швидкість, силу, координацію);
- розвивати організаторські здібності, лідерство;
- розвивати пізнавальні навички на основі науки, виробництва, передових технологій, ...;
- розвивати потребу постійного самовдосконалення, самоосвіти;

- розвивати раціоналізаторську і творчу діяльність;
- розвивати різні види мислення (наочно-дійове, наочно-образне, наочно-логічне), уяву (репродуктивну, творчу);
- розвивати розумові операції (аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати, класифікувати);
- розвивати свідому трудову дисципліну;
- розвивати сенсорні навички (визначати ознаки та властивості матеріалів за їх запахом, кольором, на дотик, орієнтування в просторі та часі);
- розвивати творчий підхід до роботи як засіб виховання стійкого професійного інтересу;
- розвивати уміння узагальнювати і систематизувати знання, поняття;
- розвивати якості розуму (критичність, глибину, широту, швидкість, творчість);
- розвиток аналітичних здібностей та логічного мислення;
- розвиток концентрації уваги, пам'яті;
- розвиток абстрактного мислення;
- розвиток здібностей до технічної (художньої) творчості;
- розвиток координації, точності рухів рук або виконанні операцій ...;
- розвиток навичок професійного мислення;
- розвиток наочно-образного мислення, просторової уяви;
- розвиток пізнавальних здібностей;
- розвиток творчого мислення;
- розвиток технічного мислення;
- розширення політехнічного кругозору;
- сприяння оволодінню основними способами розумової діяльності учнів (вчити аналізувати, виділяти головне, порівнювати, вибудовувати аналогії, узагальнювати і систематизувати, доводити та спростовувати, визначати і пояснювати поняття, ставити та вирішувати проблеми);
- сприяння постійному творчому пошуку нових методів обробки виробів;
- сприяння розвитку мови учнів (збагачення і ускладнення словникового запасу, посилення виразності, емоційних відтінків);
- сприяння розвитку рухової сфери (оволодіння моторикою дрібних м'язів рук, розвивати рухову спритність, точність і координацію рухів рук);
- сприяння розвитку сенсорної сфери учнів (розвиток окоміру, орієнтування у просторі, точності розрізнення кольорів, форми);
- сприяння розвитку творчих, технічних, загальних і спеціальних здібностей;
- сприяти зацікавленості по відношенню до навчальної діяльності;
- сприяти розвитку в учнів всіх видів пам'яті, мислення, уваги, уяви;
- сприяти формуванню і розвитку самостійності, цілеспрямованості, організованості та інших вольових якостей учнів.
- створення позитивного емоційного настрою;
- стимулювати активну пізнавальну діяльність.

Виховна мета:

- викликати бажання наслідувати
- виховання бережливого відношення до обладнання і майна майстерні;
- виховання бережливого відношення до суспільно-громадської власності;
- виховання бережливого, економного використання сировини, матеріалів;
- виховання бережного ставлення до інструментів та матеріалів;
- виховання в учнів культури праці, бережливості, працелюбності, дбайливості, охайності;
- виховання відповідальності за якісне виконання роботи;
- виховання гуманності (уважного, турботливого ставлення до людей, співчуття, уваги до старших, милосердя);
- виховання дисциплінованості (виконання правил норм моралі, загальноприйнятих вимог до поведінки та праці), відповідальності;
- виховання колективізму (вимогливості до себе та людей, відповідальності перед колективом, звички рахуватися з думкою оточуючих);
- виховання любові до обраної професії, бажання оволодіти нею;
- виховання любові до природи;
- виховання мотивів навчання (пізнавальні потреби, інтерес та активність, відношення до освіти як до важливого та необхідного для особистості і суспільства);
- виховання мотивів праці (необхідність праці, намагання принести користь людям, бажання оволодіти певною професією);
- виховання організованості, раціональності, практичності;
- виховання основ
- виховання патріотизму (інтересу до теперішнього та майбутнього своєї країни, рідного краю, почуття гордості за свою Батьківщину, за її трударів, готовність до її захисту), інтернаціоналізму (повага честі та гідності людей всіх національностей, інтересу до культури інших народів), бережливого ставлення до природи, народного надбання;
- виховання поваги до своєї Батьківщини (до старших);
- виховання працелюбності;
- виховання свідомої дисципліни;
- виховання творчого відношення до праці і навчання;
- виховання трудової дисципліни, чесності, відповідальності;
- встановлення зв'язків одержаних знань з практикою.
- вчити правильній організації робочого часу;
- закріплювати прагнення
- заохочувати до праці
- зміцнювати бажання
- пробуджувати почуття до
- розвиток духовної культури особистості;
- розвиток індивідуальних здібностей і забезпечення умов їх реалізації;

- сприяти вихованню правильного ставлення до загальнолюдських цінностей;
- сприяти формуванню і розвитку моральних, трудових, естетичних, патріотичних, екологічних, економічних та інших якостей людини;
- сприяти формуванню та розвитку пізнавального інтересу і нахилів учнів;
- формування екологічної культури;
- формування національної свідомості, любові до рідного краю, поваги до культури та історії свого народу, шанобливого ставлення до культури інших народів;
- формування норм і правил поведінки;
- формування позитивного ставлення до трудової діяльності;
- формування творчої, працелюбної особистості;
- формування ціннісного ставлення до праці.

Профорієнтаційна мета:

(До сучасних посадових обов'язків учителя трудового навчання не належить проведення профорієнтаційної роботи – це компетенція шкільного психолога. Але при власному бажанні учитель може виконувати такий вид діяльності на уроках)

- виховання поваги до людей праці;
- ознайомити зі змістом, характером, умовами праці фахівців певної професії (спеціальності)
- ознайомлення з професією ...;
- розвиток уявлення про народне господарство і потребу в трудовій діяльності та професійному самовихованні, саморозвитку і самореалізації;
- розвиток уявлення про професії, пов'язані з ...;
- розширення світогляду професійного самовизначення ...;
- сприяння формуванню знань та вмінь об'єктивно здійснювати самоаналіз рівня розвитку своїх професійно важливих якостей та співставляти їх з вимогами професій, сфер трудової діяльності людини;
- сприяння формуванню і розвитку стійких професійних намірів (інтересів, нахилів, мотивів, ідеалів, ціннісних орієнтацій)
- узагальнення знань про сфери трудової діяльності, професії, кар'єру;
- формування інтересу до праці

Об'єкт праці і технології його виготовлення:

За оновленою навчальною програмою протягом року:

- учні 5-6 класів виготовляють 6 - 10 об'єктів проектування;
- учні 7-8 класів – 4 - 6 об'єктів проектування;
- учні 9 класу – 2 об'єкти проектування.

У класах, що не поділяються на групи, під час вибору об'єкту проектно-технологічної діяльності необхідно виготовляти не менш як двома основними технологіями (крім об'єктів, виготовлення яких передбачає

застосування однієї технології: писанка, гарячі напої тощо). Це потрібно для того, щоб учні мали рівні можливості у виборі технологій із технічних і обслуговуючих видів праці.

Технології виготовлення поділяють на основні (із переліку навчальної програми) і допоміжні (технології, які учитель визначає сам).

Обладнання, матеріали, наочність:

(Перелік верстатів, механізмів, інструментів, які задіяні на уроці. Список доцільно починати з перерахування верстатів, механізмів, ...)

Тип уроку: (визначається метою, яку вчитель планує на урок).

Типи уроків

Найпоширеніші в трудовому навчанні:

1. Комбінований тип уроку

Засвоєння учнями нового теоретичного матеріалу та формування трудових умінь і навичок. Доцільний для проведення у 5-6 класах.

2. Урок формування умінь і навичок

Застосовують, якщо основна форма діяльності – самостійна практична робота учнів. Головна увага вчителя спрямована на формування правильності виконання трудових прийомів. Доцільним є у 7-8 класах.

3. Урок застосування знань, умінь та навичок

Застосовують для самостійного використання засвоєних учнями знань з певного курсу, розділу чи теми і сформованості у них відповідних умінь при виконанні проекту. Доцільний у 9 класі.

Поодинокі:

1. Урок засвоєння нових знань

Застосовують на вступних заняттях з певної теми, повідомленні ключових теоретичних відомостей та формуванні окремих понять; для самостійного вивчення учнями нового матеріалу за підручниками. На уроках трудового навчання такий тип уроку можливий в поодиноких випадках.

2. Урок узагальнення і систематизація знань

Для узагальнюючих і підсумкових занять у формі тестування, гри, конкурсів, самостійних робіт тощо. Доцільний для проведення в кінці семестру та навчального року.

3. Урок перевірки знань, умінь і навичок

На уроці передбачається цілком самостійна робота учнів з метою перевірки рівня засвоєння теоретичних знань і практичних умінь. На уроках трудового навчання застосовують в рідкісних випадках.

Орієнтовний план проведення заняття комбінованого типу уроку

- I. Організаційна частина (3 хв.)
- II. Актуалізація опорних знань (5 хв.)
- III. Повідомлення теми, завдань уроку (1 хв.).
- IV. Мотивація навчально-трудової діяльності (3 хв.)
- V. Пояснення нового матеріалу (20 хв.)
- VI. Практична робота (55 хв.)
- VII. Підсумок уроку. Прибирання (3 хв.)

Орієнтовний план проведення уроку формування умінь і навичок

- I. Організаційна частина (1 хв.)
- II. Повідомлення теми і завдань уроку (1 хв.).
- III. Мотивація навчально-трудової діяльності (2 хв.)
- IV. Інструктаж учителя (8 хв.)
- V. Практична робота учнів (30 хв.)
- VI. Підсумок уроку. Прибирання (3 хв.)

ОРІЄНТОВНИЙ ХІД ЗАНЯТТЯ КОМБІНОВАНОГО ТИПУ УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

- 1) Привітання (*Урок розпочинається по дзвінку. Учні в цей час мають бути за своїми робочими місцями, одягнені в спецодяг. На верстаках розміщене навчальне учнівське приладдя: щоденники, робочий зошит, підручник, ручка, простий олівець тощо та інструменти для практичної роботи*).
- 2) Створення учителем позитивного емоційного настрою у дітей.
- 3) Перевірка присутності учнів (*за журналом, рапорт чергового, старости; письмово чи усно*) та відмітка вчителем відсутніх до класного журналу.
- 4) Перевірка готовності учнів до заняття (*наявність спецодягу, зошита, ручки, простого олівця, матеріалів для практичної роботи тощо*).

- 5) Призначення учителем чергових (за графіком).
- 6) Організація робочих місць (розміщення інструментів та матеріалів у спеціально відведених місцях).
- 7) Коротке ознайомлення учнів із планом заняття.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ, ЖИТТЄВОГО ДОСВІДУ УЧНІВ ТА ПОВТОРЕННЯ РАНІШЕ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

(Для цього етапу уроку рекомендується використовувати інтерактивні форми і методи роботи, що підвищить зацікавленість учнів, бажання включитися в роботу та налаштує їх на активну творчу діяльність.

Запитання та завдання мають носити компетентнісний характер. Наприклад, не «Який кут загострення зубила?», а «Для рубання алюмінію вибирають зубило, яке загострене під яким кутом?»).

Рекомендовані тези:

Для початку спілкування з учнями:

- *Всі ви бачили...;*
- *Як ви знаєте, що...;*
- *Прошу пригадати, коли ви виготовляли, то*

Для опитування учнів:

- *Розкажіть про...;*
- *Охарактеризуйте...;*
- *Проаналізуйте...;*
- *Наведіть приклад і поясніть ...;*
- *Розкрийте принцип роботи...;*
- *Порівняйте властивості... .*

Для фронтального опитування:

- *Картки з завданнями;*
- *Тести.*

Для проведення бесіди з класом:

- *Назвіть...;*
- *Поясніть...;*
- *Перерахуйте...;*
- *Перефразуйте...;*
- *Покажіть на дошці...;*
- *Як визначити...;*
- *Який порядок виконання...;*

• *Які властивості....)*

- 1) Аналіз домашнього завдання чи самостійної роботи, виконаної на попередньому занятті.
- 2) Контрольні питання, завдання, задачі та їх форми (фронтальна, групова чи індивідуальна перевірка; письмова, усна, програмована чи змішана).

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

- 1) Повідомлення теми уроку (має бути записана на дошці до уроку).
- 2) Запис теми учнями в робочі зошити.
- 3) Ознайомлення учнів з завданнями уроку.

(Завдання уроку формулюються для учнів, а не для учителя, тому їх слід записувати у вигляді дієслів. Наприклад: «Визначити форму виробу», «Обґрунтувати вибір конструкції виробу», «Скласти план роботи над проектом», «Засвоїти будову швейної машини» тощо.

Добре, якщо учні обговорюють і самостійно визначають завдання уроку. В такому випадку учитель узагальнює їх відповіді та записує їх на дошці.

Завдання уроку мають бути короткими і максимально зрозумілими для кожного учня. Після повідомлення завдань учитель має з'ясувати чи всі учні їх зрозуміли і при потребі докладно пояснити ще раз.

Не варто перевантажувати урок завданнями, адже їх усіх необхідно досягти на даному уроці, тому їх кількість і зміст повинні бути реальними і посилюючими для учнів.)

IV. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

На усіх уроках обов'язково здійснюється мотивація пізнавальної діяльності, оскільки тільки добре вмотивований учень може свідомо опрацьовувати матеріал, а отже досягне більш високих якісних результатів.

Учитель має донести кожному учневі для чого потрібний матеріал, що розглядатиметься на уроці, саме йому (їй) та де в житті можна застосувати отримані на уроці знання і вміння.

V. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Виклад відомостей з розкриттям їх суті, виділенням головного.

Якщо в плані-конспекті підкреслюється яка-небудь теза, то це означає, що вона дається учням під запис в зошит. Слід зауважити, що конспектування учнями матеріалу під диктовку вчителя в робочі зошити є неприпустимим, тому такий вид діяльності має бути мінімальним і поодиноким.

Якщо вчитель виконує малюнок чи схему на дошці, то це зображення обов'язково повинно бути в план-конспекті.

Теоретичний матеріал може бути записаний у вигляді списку питань, які висвітлюються на уроці. Також доцільно записувати основні терміни на які потрібно звернути особливу увагу та перелік питань для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу.

Пояснення нового матеріалу може подаватися порціями і чергуватися з перевіркою засвоєння його учнями.

Рекомендовані тези для запису в конспекті уроку:

- *Демонструю прийоми роботи, зразки виробів, ...*
- *Пояснюю принцип дії, порядок виконання роботи, ...*
- *Ознайомлюю з особливостями, історією, ...*
- *Вивчаємо правила, поняття, ...*

V. ЗАКРІПЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Записуються питання, завдання і задачі, які будуть поставлені на занятті учням, а також форма (індивідуальна, групова, фронтальна) і вид (наприклад: усне опитування; дати відповіді в зошиті чи на окремих аркушах; тестування на аркушах з друкованою основою; комп'ютерне тестування; ...) такої роботи. Якщо використовується підручник, то вказуються сторінка і номер питання.

Особливу увагу слід звернути на перевірку засвоєння практичних умінь. Для цього доцільно пропонувати учням показати певні прийоми роботи, розміщення інструментів на верстаку чи робочому столі, тощо.

VI. ПРАКТИЧНА РОБОТА

Інструктажі учителя:

Під час виконання практичної роботи учнями, вчитель постійно контролює дотримання учнями правил безпеки праці та виробничої санітарії, проводить вступний, поточний, повторний та заключний інструктажі у індивідуальній чи груповій формі. Для цього здійснює цільові обходи робочих місць учнів:

1-й обхід: перевірка правильності організації робочого місця і початку роботи;

2-й обхід: перевірка правильності виконання трудових прийомів, дій, рухів і якості виробів; інструктування учнів з виконання окремих операцій і завдання в цілому;

3-й обхід: перевірка правильності проведення самоконтролю; звернення уваги учнів на найефективніших прийомах виконання операцій; надання допомоги малопідготовленим до виконання завдання учням;

4-й обхід: перевірка правильності дотримання технічних умов; контроль за бережливим ставленням учнів до засобів праці і навчання; перевірка раціонального використання навчального часу учнями.

1. Вступний інструктаж учителя

- 1) Повідомлення назви, мети і завдань практичної роботи.
- 2) Демонстрація зразка об'єкту праці, який буде виготовлятися на занятті. Ознайомлення з основними (технічними, естетичними тощо) вимогами до нього.
- 3) Вказівки про підготовку до роботи та організацію робочого місця.
- 4) Інструктаж з охорони праці (обов'язково вказати, на що особливо звернути увагу; підпис учнів, починаючи з 9 класу, в журналі з ОП).
- 5) Пояснення з одночасним показом прийомів та способів виконання нових операцій і трудових дій (спочатку в робочому темпі; потім розчленовано у повільному темпі з поясненням всіх дій і рухів; знову в робочому темпі).
- 6) Пояснення і показ методів самоконтролю правильності виконання операцій, прийомів і якості роботи.
- 7) Повідомлення про причини можливого браку і типові помилки в роботі.
- 8) Виконання демонстраційних тренувальних вправ з 1-2 учнями. Визначення правильності засвоєння практичних прийомів і способів виконання операцій цими учнями.
- 9) Ознайомлення з технічною (ескізи, креслення, схеми) і технологічною (інструкційні, інформаційні та технологічні карти) документацією на ці вироби.
- 10) Повідомлення про орієнтовну кількість часу, що має бути затрачено на виготовлення виробу.
- 11) Ознайомлення з критеріями оцінювання практичної роботи.
- 12) За потребою розподіл учнів на бригади (ланки, пари) та розміщення їх за робочими місцями.
- 13) Видача завдань для практичної роботи.

Рекомендовані тези для запису в план-конспект уроку:

- *Повідомляю назву об'єкту праці, який учні будуть виготовляти під час практичної роботи;*

- *Коротко ознайомлюю з його характеристиками та особливостями;*
- *Наголошую на вимогах до якості виробу;*
- *Демонструю прийоми виконання ...;*
- *Проводжу інструктаж щодо послідовності виготовлення виробу;*
- *Демонструю зразки...;*
- *Знайомлю з порядком виконання...;*
- *Звертаю увагу на дотримання учнями правил безпечної праці.*

2. Самостійна практична робота учнів над проектом

Форми організації праці учнів для виконання практичної роботи:

- 1) *Індивідуальна – учні виконують практичну роботу індивідуально.*
- 2) *Парна – робота виконується двома учнями.*
- 3) *Ланкова – робота для 3-5 учнів (потрібно призначити старшого).*
- 4) *Бригадна – для 6-8 учнів (учитель сам розподіляє на бригади та призначає бригадирів).*

Учитель забезпечує виконання практичної роботи учнів, слідкує за станом устаткування, проводить поточне індивідуальне або групове інструктування. При цьому слід звертати увагу на особливості темпераменту учня (наприклад, флегматикам потрібно повільно і детально пояснювати послідовність виконання роботи, прийомів користування інструментами). Завдання, обране для практичної роботи учнів, повинно бути посильне дітям.

- 1) *На цьому етапі уроку вказується перелік об'єктів праці;*
- 2) *Технології виконання виробів (обов'язково вказувати для змішаних груп);*
- 3) *Використовувана технологічна документація;*
- 4) *План виготовлення виробу чи роботи над проектом;*
- 5) *Якщо застосовується електрифіковане обладнання чи верстати вказується кількість задіяних учнів.*

3. Поточний інструктаж:

Учитель:

- *Звертає увагу на правильність організації робочого місця учнями;*
- *Перевіряє, чи всі учні приступили до роботи (при необхідності, окремим учням проводить повторний інструктаж);*
- *Контролює правильність виконання трудових прийомів та операцій, дотримання норм часу;*
- *Звертає увагу на дотримання правильної робочої пози, прийомів роботи інструментами;*
- *Контролює дотримання учнями правил безпечної праці;*
- *Перевіряє обсяг виконаної роботи, її якість та дотримання розмірів.*

4. Заключний інструктаж

- Підведення підсумків практичної роботи.
- Відзначення кращих робіт і їх демонстрація.
- Аналіз найхарактерніших помилок і недоліків у роботі учнів та з'ясування причин, які призвели до помилок.
- Повторне пояснення вчителем способів усунення помилок.

Рекомендовані тези для запису в план-конспект уроку:

- Приймаю в учнів виконану роботу;
- Здійснюю перевірку розмірів (вказати яких саме);
- Звертаю увагу на якість виконаних об'єктів праці;
- Демонструю учням найкращі вироби, а потім представляю вироби з дефектами, пояснюю причини їх виникнення і способи усунення.

VII. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ЗАНЯТТЯ

Домашнє завдання вчитель записує в журнал, а для учнів – на дошку. При визначенні викладачем д/з. на наступний урок слід враховувати принцип варіативності.

Рекомендовані тези діяльності вчителя для запису в план-конспект:

- Повідомляю і пояснюю отримані учнями оцінки за урок;
- Пропоную відповісти на питання, визначити, ...;
- Аналізуємо рівень досягнення поставлених на уроці завдань (чому навчилися, що засвоїли).

1. Рефлексія.

Зразок пропонованих учням питань:

- 1) Про що сьогодні ви дізналися на уроці?
- 2) Що нового навчилися?
- 3) Чи зрозуміли новий матеріал (навчилися виконувати ...) і які були труднощі?
- 4) Чи змогли досягнути поставленої мети?
- 5) Що потрібно зробити для того, щоб отримати кращі результати роботи?
- 6) Де можна використати в житті набуті знання та вміння?
- 7) З яким настроєм ви залишаєте навчальну майстерню?

2. Підсумок вчителя про досягнення поставлених цілей заняття

пригадати поставлені на початку уроку цілі і їх досягнення. Доцільно надати можливість учням самотійно визначити, які завдання було виконано, а які ні.

3. Оцінювання результатів праці учнів.
4. Виставлення оцінок у класний журнал та у щоденники учнів.
5. Повідомлення теми наступного заняття.
6. Запис учнями в щоденники домашнього завдання
(опрацювати (вивчити або повторити) параграф з підручника, віднайти інформацію про ... до теми наступного заняття, підготувати матеріал, віднайти зображення аналогів виробу, розробити оздоблення виробу, підготувати повідомлення про, скласти план виконання виробу, розробити ескізні малюнки до виробу, розпитати батьків про ... тощо. Виконання практичної роботи вдома чи закінчення розпочатої на уроці з використанням інструментів недопустимо.).

VIII. ПРИБИРАННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ І ПРИМІЩЕННЯ МАЙСТЕРНІ

- 1) *До прибирання робочих місць відносять: змітання з столів чи верстаків стружки, відходів, пилу; приведення в початковий стан обладнання; розміщення на визначених місцях інструментів та стільців.*
- 2) *Учні здають черговим чи вчителю інструменти та вироби (заготовки) або розміщують їх у встановлених місцях тощо.*
- 3) *До обов'язків чергових учнів входить: розміщення у встановлених місцях інструментів, витирання дошки, стирання пилу, підмітання підлоги, допомога вчителю тощо. Миття підлоги учнями не передбачено – це входить в обов'язки технічного персоналу.*